

Conversies

Een terugblik op 12 jaar met een softwarepakket dat op één of andere manier met vriendschappen te maken heeft

T_EX is geen pakket dat je in de winkel gaat halen. Je vindt het via een vriend, een studiegenoot of collega en vanaf het moment dat je je met enige hulp door de steile leercurve heen hebt geworsteld hoor je bij het clubje.

Het houdt echter niet op bij die eerste drempel. De ontreddering die de radicaal andere manier van “teksten verwerken” teweeg brengt en de verrassing als je het voor het eerst door begint te krijgen, die komen steeds terug. In mijn geval tenminste wel. Bij het installeren van één van de vele honderden plug-ins, zoals style files en fonts. En bij het ontdekken van weer andere totaalpakketten binnen T_EX, zoals ConT_EXt. Of bij het upgraden naar een nieuwe versie van een bestaand pakket.

Een paar maanden geleden ging ik over op de Apple en naast alle verrassende nieuwe en aangename dingen als de vormgeving en vooral de geruisloze werking van de Powerbook was de grootste opluchting dat ik ‘gewoon’ door kon gaan met T_EX.

Toen ik begon aan dit artikel, bedoeld als leidraad voor wie ook naar de mac over wil, merkte ik echter dat ik al niet meer precies weet hoe het nu feitelijk is geïnstalleerd, wat waar staat, wat waar zou moeten staan, welke psfonts.inf en .map-file nu wordt gebruikt... Dat is toch wonderlijk. Ben ik nou zo dom of is de rest nou zo slim?

Werken met T_EX komt voor mij neer op een steeds terugkerende conversie. Altijd is er wat, het buskruit moet telkens opnieuw uitgevonden en steeds weer moet ik nagaan waar de huidige Abraham de typografische mosterd ook alweer had gehaald.

Begin 1992 dook T_EX in mijn leven op. Ik was met mijn maat Johan Polak in Aken en ik had een afspraak met vriend Martin Pauly die me die dag over LaT_EX vertelde. Johan en ik schreven columns een krant en twee tijdschriften. De ontdekking van LaT_EX kwam ter sprake in twee stukjes.

NTG en vrienden

De floppies die ik van Martin kreeg, deden wel wat op mijn PC maar voor een Nederlandse versie vond ik gelukkig de NTG. Ik belde bestuurslid Jos Winnink thuis en tot mijn verrassing was hij erg enthousiast

over de nieuwe gebruiker die zich kwam melden voor de Nederlandse set van vijftien floppies. Nadat die een voor een waren uitgepakt stond er een werkend T_EX-systeem op mijn PC. De stapel floppies ging weer terug met de post.

Zou die eerste set van een T_EX distributie nog ergens op een boekenplank liggen?

Internet was nog niet voor de thuiscomputeraar beschikbaar en via een ander netwerk, het FIDO-net dat wereldwijd duizenden computers via modems en een handig postsysteem met elkaar laat communiceren, leerde ik Henk de Haan kennen. Hij was als natuurkundige al een poos bezig met zijn proefschrift over het verwerken van meetgegevens bij proefnemingen met kernfusie die door muonen werd gekatalyseerd. Op de middelbare school was hij vanwege zijn rustige voorkomen aanvankelijk wat te laag ingeschat, gaandeweg door zijn hoge cijfers opgevalen en uiteindelijk met hoogste score geslaagd voor het gymnasium. Henk had tijdens het (talmen met) werk aan zijn dissertatie tijd te over om me een en ander per mail uit te leggen en vaak pakte ik de telefoon om hem te vragen hoe een bepaalde stylefile moet worden geïnstalleerd. Henk, voor wie er geen ‘moeilijke’ dingen bestaan, vond het leuk om ze aan een wat minder begaafde makker uit te leggen en we besloten meer samen te gaan doen. Henk deed het denk- en programmerwerk voor ons bulletin board systeem en enkele jaren lang was mijn PC een dag en nacht open staande gratis bibliotheek van allerlei T_EX-bestanden die via modem konden worden opgehaald. Tot het internet voor thuisgebruikers doorbrak beleefde het systeem, deels gesubsidieerd door de NTG, drukke tijden. Henk had het er druk mee, het plezier daarom gaf hem de energie om ook wat harder te werken aan zijn proefschrift, hij promoveerde en kreeg een baan bij een bedrijf dat toepassingen ontwikkelt voor *smart cards*.

Van Henk heb ik de discipline geleerd om een bestand dat bij compileren fouten oplevert, terug te brengen tot de versie die nog wel werkt en van daaraf verder te gaan tot de fout optreedt, dan een bestandje te maken dat zo klein mogelijk is en precies die fout oplevert. Vaak is de fout dan al duidelijk geworden

COLUMN Het hotel in Aken heeft sinds kort geen portier meer. De laatste die deze taak van verwelkomer, uitzwaaijer en vertrouwensman vervulde, is met pensioen gegaan. Hij bleef kalm, wat er ook gebeurde in de tijd die hij zag verstrijken, zelfs toen een in hagelwit geklede stoet woestijnprinsen arriveerde, elk met een jachtvalk op de schouder.

Eenmaal binnengekomen, vinden wij de receptie, 'bemand' door een jonge vrouw achter een kubusvormig beeldscherm met een toetsenbord zo dik dat het een bomaanslag zou kunnen doorstaan. We ontvangen elk een kamersleutel, groot en zwaar alsof wij er de stadspoort mee moeten openen. Mijn kamer is eenvoudig en zwelgend in ruimte: de garderobe is een kamer op zichzelf, de slaapkamer biedt een bed om in te slapen, een om in te ontwaken. De badkamer doet een kuur-zwembad concurrentie aan, maar nodigt door zijn koelte en metershoge vensterraam nauwelijks tot ontspanning. Langs een wand strekt zich een spiegel. In onbarmhartig scherp licht oogt de gast alsof zijn laatste dag is aangebroken. Johans kamer is kleiner en knusser ingericht, met twee televisietoestellen waarop weinig valt te zien. We eten in het restaurant, waar ons verrukkelijke gerechten worden voorgezet. Elke gang komt onder zilveren stolpen, die door serveersters met enig elan voor ons worden weggenomen. Wanneer het toetje is verorberd, is ook de avond voorbij.

De volgende dag ontbijten we samen met Martin Pauly, een vriend, eerstejaars student aan de technische universiteit. Martin publiceerde als gymnasiast reeds gespecialiseerde computerboeken en kan dank-

zij royalties vrij goed rondkomen – op zijn kamer bevindt zich meer hardware dan menig automatiseerder op kantoor heeft staan. Terwijl Johan in het hotel werkt aan een lang artikel voor een geleerd tijdschrift, breng ik een dag door met Martin. Hij laat mij een inwijding ondergaan in de fantastische mogelijkheden van \LaTeX , oude reus onder de tekstverwerkers, en hij demonstreert een vliegsimulator. Computerscherm wordt cockpit, uit luidsprekers rondom ons klinken straalmotoren en het zoemen van een inklappend landingsgestel terwijl we 'opstijgen' onder goedkeurend gemompel van de verkeersleiding.

We lunchen in de mensa en nemen elk een piepschuimen dienblad met kuiltjes waarin door keukenjuffrouwen vlug onze gerechten zijn geworpen. We moeten onze dienbladen snel wegpakken omdat er anders nieuwe op worden gelegd. Het valt mij op hoe oud de studenten zijn – gemiddeld vijftien jaar – en tegelijk hoe kinderlijk. Er wordt snel gegeten, nauwelijks gepraat. Folders met goedkope computeraanbiedingen worden gretig gelezen of als servet gebruikt. Wie klaar is, stapt op en ontdoet zich van zijn eetgerei. Drie manshoge vuilnisbakken staan hiertoe gereed en een plexiglazen valluik in de wand. De een gooit alles – dienblad, etensresten, bestek – in de vuilnisbak, de ander werpt de resten in de emmer en laat het plastic achter het luik zakken. Wij keilen alles achter het plexiglas, waar een kokend hete waterval zich erover ontfermt en het meeneemt in een diep, traag stromend huishoudkanaal. Niemand weet waar dat heenvoert en niemand die het iets uitmaakt.

en anders is die voor een ander via TEX-NL snel te herkennen. Henk zijn sterke kant als \TeX -gebruiker is zijn enorme geheugen: een bespreking van een stylefile die hij eenmaal heeft gelezen, onthoudt hij feilloos en hij maakt perfect gebruik van al het werk dat zoveel programmeurs in het schrijven van die vele honderden toeters en bellen hebben geïnvesteerd.

Via mijn oudste dochter leerde ik intussen Herman Haverkort kennen. Hij studeerde informatica, had weleens van \TeX gehoord maar hij had zich er nog niet in verdiept. Hij kwam kijken hoe ik mijn brieven en andere documenten produceerde. Ik legde hem in een kwartiertje uit hoe dat zo werkt met \TeX en dat waren ook de laatste minuten dat ik er meer van af wist dan hij. "Mag ik even?" vroeg hij zodra ik was uitgepraat en hij zette zich aan mijn toetsenbord. Zijn vingers roffelden, macro's rolden over het scherm, directories werden bekeken en Herman was enthousiast. Hij ging naar huis met het \TeX book van Knuth onder de arm, las het snel waarbij hij zich concentreerde op die pa-

ragrafen waar een "gevaarlijke bocht" symbool naast staat en hij werd een nieuwe \TeX -makker.

Herman ging op eigen wijze om met de \TeX -problemen en vragen die hij tegenkwam: teneinde eventuele compatibiliteitsproblemen tussen stylefiles van derden te voorkomen schreef hij bijna alles zelf. Er kwam een zwik stylefiles uit zijn handen waarvan de namen beginnen met HH, zijn initialen. Stylefiles die met elkaar samenwerken als multifunctionele legosteentjes. Stylefiles voor fonts, voor bladindeling, voor bijzondere symbolen. Dankzij Hermans hulp kon ik voor een kleine Arnhemse uitgeverij een schoolboek typesetten met lastige opgaven: een quiz, een kruiswoordpuzzel, aparte tabellen.

En voor een ander boekje bedacht Herman alternatieve paginanummersymbolen: dobbelsteentjes en streepjes waarmee je van 1 tot vijf kunt "turven."

Herman is nu gepromoveerd informaticus en hij stuurt zijn vrienden mails vol anekdotes uit Japan, Duitsland, Scandinavië of Amerika waar hij in aange-

Sterke verhalen
 DATE: AUG 30 '94. 09:39 FROM: ÅKE PETTERSSON
 From: Ake.Pettersson@eua.ericsson.se (Åke Pettersson)

Ach, recreatievliegen (en soms ook professioneel vliegen) bestaat voor 10% uit vliegen, voor 40% uit verhalen en voor 50% uit liegen. Dat is het leuke!

Zet hem daar maar neer
 DATE: AUG 10 '94. 17:47 FROM: FG

'Wat is je naam ook weer?!' vraagt Koek, de instructeur.
 'Frans!' roep ik terug. Hij zit achter mij, waardoor ik hem beter versta dan ik mezelf verstaanbaar kan maken. Mijn voeten heb ik in twee beugels ver in de neus van het toestelletje, waarmee het richtingsroer aan de staart wordt bediend. Twee klamme handen aan de stuurknuppel, voorzichtig een flauwe bocht maken, daarna iets met de neus omlaag om snelheid te houden. Aan de weerstand van de knuppel kan ik, volgens mij, wel merken dat Koek meestuurt en corrigeert waar dat nodig is.
 'Ja, maar je achternaam dan?'
 'Goddijn!' antwoord ik — hij mag me gerust bij mijn voornaam noemen en verder de aandacht bij het vliegen houden.
 'Hoe spel je dat?!'
 'G, O, D, D, lange IJ, N!' dicteer ik. 'Zit u nu te schrijven?'
 'Ja, de administratie moet ook gebeuren, hè?'
 Ik vlieg nu héél voorzichtig. Keurig 80 kilometer per uur, het

⊗ In zijn voorwoord bij een Engels boek vol zweefvliegverhalen schreef Åke ook al zoiets: 'Even lies are useful to read, since you have to think about the possibility that they might be true.' (Erik Berg, *Stories by Great Glider Pilots all over the world*, Part 2, Airborne Publishing 1994, ISBN 87-89388-08-9).

①

naam gezelschap tussen andere vrolijke bollebozen nadent over algoritmes die op den duur zouden kunnen leiden tot het eenvoudig uitrekenen van dingen die nu nog niet te becijferen zijn.

Wat ik vooral van Henk en Herman had willen leren maar me niet eigen heb kunnen maken is hun houding ten opzichte van TeX-penarie. De kalme nieuwsgierigheid waarmee zij kijken naar iets dat het niet doet... nooit heb ik die onder de knie gekregen. De doolhoven en onverwachte resultaten van TeX blijven me nog steeds dwars zitten. Ik word niet nieuwsgierig van niet-werkende TeX documenten, ik word er naar van!

Intussen was 4TeX verschenen, een volledig werkend TeX installatiepakket voor de PC. Nog voor de Windows-tijd! Vandaag de dag misschien verouderd, maar tot heden is er geen pakket dat in vergelijkbare mate volledigheid en gebruiksgemak combineert. Een simpel configuratiebestandje, makkelijk te vinden, klaar! Wietse Dol die samen met Erik Frambach de 4TeX CD onder de paraplu van de NTG op de wereld

heeft gezet, had een drukke baan bij het Ministerie voor Landbouw en Visserij waar hij een slimme database had aangelegd om vangstquota voor vissers in de gaten te houden. Maar voor een mede-TeX-gebruiker was hij altijd te storen. Ook bij hem die opgewekte energieke aanpak van "ha, een probleempje!!" in contrast met mijn "oh shit... wat nu?"

Na 4TeX was er een terugval in gemak voor de gebruiker. Op de TeXLive CD's is wel veel meer te vinden, maar hoe dat allemaal is te bereiken... Ook werd het na 4TeX opnieuw moeilijker om instellingen te veranderen. De meest gebruikte instellingen worden bewaard in een cryptisch bestand als `texmf.cnf` dat ook nog eens meters diep in de directorystructuur is weggestopt. Waarom toch? Zoekpaden worden er voor de expert aangegeven met uitroeptekens en andere symbolische afkortingen. Dan zijn er voor lettertypes weer andere bestanden elders weggezet, onder andere `psfonts.inf` en `psfonts.map` files. En van deze essentiële bestanden hangen er dan nog verschillende kopieën aan bijna identieke boomstructuren naast elkaar, waardoor het weer wat minder duidelijk wordt welke nu moet worden bekeken of aangepast. Vervolgens wordt die structuur jaarlijks aangepast, herzien, omgegooid.

Lang heb ik het gevoel gekregen dat de superslimmen die de diverse distributies samenstellen heimelijk plezier hebben om de minder begaafden als ik, die pas na enige tijd door hebben hoe het werkt. En hun lol is dan me telkens weer te frapperen door de boel om te gooien zodra ik begin door te krijgen hoe het zit.

Nu denk ik dat het anders ligt. Als niets moeilijk voor je is, heb je ook niet de neiging het simpeler te maken. En als een stel beheerders er met elkaar niet uitkomt, dan is het voor henzelf eenvoudiger om er gewoon een hele directorystructuur bij te zetten waar de ander zijn gang kan gaan. Misschien is het dat. En zo hebben we gigabytes vol mappen en structuren en dui-zenden verstrooide bestandjes die ooit van belang waren of misschien nog zijn. Voor de insiders geen enkel probleem, voor eenvoudige gebruikers is het alsof er een "big bang" wordt nagespeeld, een razendsnel uitdijend universum aan TeX-bestanden waar alleen sterrenkundigen de weg weten.

Toen de LaTeX-wereld overstapte naar versie 2e begreep ik eerst niet waarom iemand als Gerard van Nes de boel liever bij het oude liet op het systeem dat hij beheerde bij ECN in Petten. Al die aanpassingen door het LaTeX team zouden toch ergens toe dienen? Aan energie heeft het Gerard nooit ontbroken want juist hij zorgde er lange tijd voor dat de halfjaarlijkse NTG-bijeenkomsten vloeiend verliepen en hij was als hoofd-eindredacteur van de Maps de actieve spil in de tijd dat de Maps steeds dikker en mooier werd. Toen ik een boekje met verhalen over zweefvliegen had samengesteld, zorgde Gerard ervoor dat er met wat PERL

scripts een web-versie van kwam. Geen moeite teveel voor een collega T_EX-gebruiker! Waarom dan niet mee met de vooruitgang en het ECN-systeem optuigen met de nieuwste LaT_EX? Ik kan d'r nu wel inkomen. Het systeem werkte, het zou uit zichzelf niet stoppen met functioneren en de bestaande artikelen zouden zo over jaren nog steeds kunnen worden gecompileerd. Door alles vast te zetten, maakte hij van het systeem bij ECN wel een beetje een eiland in een blauwe oceaan, ver van de grote vaarroutes. Maar het leven op dat eiland bleef wel overzichtelijk.

Ik ben telkens gezwich voor de veelbelovende vergezichten en waar anderen op hun speedboat voorgingen, trok ik er op mijn vlotje achteraan. En er was altijd wel een T_EX-makker die me een poosje op sleeptouw nam. Dat blijft een van de mooie aspecten aan de T_EX-gemeenschap. Misschien heet de Amerikaanse Maps daarom ook wel TUGboat.

Dankzij zulke voortrekkers kon ik al snel na de eerste installatie van T_EX een zelfgekocht font inpassen. Ik koos voor het Van Dijck lettertype omdat die in de *expert set* niet slechte één stel 'hangende cijfers' meenam, maar een hele zwik! Wel vijf verschillende hangende vijfjes! Wietse Dol was direct bereid de benodigde files te maken die het volledige gamma aan letters, cijfers en kleinkapitalen binnen 4T_EX bruikbaar maakten. Ik had het bestaan van zulke cijfertjes nog maar net ontdekt en het leek me prachtig ermee te spelen in teksten, kopjes, voetnoten... Later begreep ik wel dat dit de leesbaarheid van de tekst niet bijzonder verbetert. Typografie slaat op hol zodra de letters en cijfers zelf aandacht gaan vragen van de lezers, in plaats van simpelweg te vertellen wat ze in woorden en getallen te zeggen hebben. Ik zou nog weleens naar dat font willen kijken, maar de *font handling* in T_EX is dermate veranderd dat ik er zonder hulp nooit uit zo komen. Dus slaapt de uitgebreide Van Dijck fontfamilie ergens op mijn hard disk.

Als alternatief kocht ik de *expert set* bij het Times font dat met OS/2 was meegeleverd. Herman zorgde voor de stylefile en de regels voor postscript en bitmap fontinformatiebestanden. Bij elke nieuwe installatie is het weer even kijken waar die bestanden ook alweer staan en waar ze heen moeten zodat T_EX ze vinden kan.

Een volgende grote conversie was de gedeeltelijke overstap naar ConT_EXt. Ik had al vaak met begerige ogen gekeken naar de mogelijkheden die dit macropakket biedt. Zo veel toeters en bellen, en alles in een keer beschikbaar zonder ooit nog aparte stylefiles te hoeven installeren. En een verbluffend simpele bediening, met overzichtelijke commando's die de aansturing van ingewikkelder zaken onder de motorkap voor hun rekening nemen. Hans Hagen is onvermoeibaar aan de telefoon als ik dingen niet begrijp en vaak legt hij zelfs meer uit dan ik hem vraag. Voor de aardig-

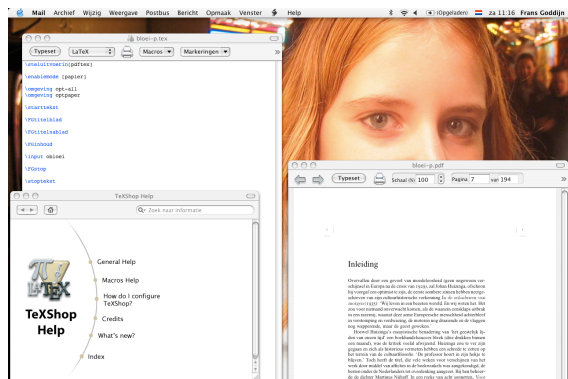
heid liet hij me zien hoe ik, in de kop van mijn bestaande briefhoofd, een logo kan laten zetten. Het bijzondere aan dit logo is dat het elke keer net iets anders wordt. Tevoren kan in een percentage worden aangegeven hoeveel het logo mag afwijken van de bron. Zo krijgt elke brief iets unieks dat toch herkenbaar blijft!

Binnen een reeds werkende ConT_EXt-omgeving kan ik intussen best een andere tekst zetten, maar dat is geen verrassing. Veel meer dan dat heb ik alleen nog niet onder ConT_EXt verwezenlijkt. Als ik zelf aan pagina-maten ga frunniken, dan loopt bijvoorbeeld de plek van het paginanummer weg van waar ik 'm wil. En als ik de macro's wil doorgronden dan duizelt het me van de hoeveelheid mogelijkheden van variabelen en aanwijzingen tussen vierkante haken en accolades. Handleidingen zijn er te kust en te keur, in de vorm van prachtige PDF bestanden, gratis te halen, maar ik heb zo graag een grote dikke handleiding vast, waar dan liefst heel simpel in staat wat je moet invoeren voor een bepaalde uitvoer. ConT_EXt *for dummies* dus.

Het aan de praat krijgen van mijn Times font in deze nieuwste T_EX-omgeving was echter ook voor Hans wat hoog gegrepen. Hij is al blij dat hij zijn eigen fonts in het gareel houdt want onder zijn steeds veranderende ConT_EXt blijft vooral ook de T_EXLive installatie telkens wijzigen. Voor Taco is het goochelen met fonts meer routine en hij bouwde een set bestanden voor me zodat een eerste boek dat ik in scherm- en papierversie met behulp van ConT_EXt ging typesetten in Times kon worden gezet. Dit werk is door Willi Egger voltooid. Doordat het zo bewerkelijk is om met fonts te slepen, kan ik echter niet zonder meer zijn versie compileren en hij kan die in mijn font niet runnen.

Toen ik aan een nieuwe laptop toe was, adviseerde Siep Kroonenberg me naar de Apple te kijken. Weer eens wat heel anders dan het Windows systeem en niet zo gecompliceerd als de Linux installatie op een PC waaraan ik me weleens had gewaagd. Mooi om te zien en... er is uitstekend op te T_EX-en!

De installatie van T_EX op mijn nieuwe Apple Powerbook G4 liet ik over aan de T_EXshop i-Installer op de site (<http://www.rna.nl/ii.html>) van Gerben Wierda. Tot mijn verbazing werkten ook mijn eigen stylefiles voor briefopmaak en mijn Times font, nadat ik zo simpel mogelijk via een externe USB-harddisk de "mytexlive" directorystructuur van mijn PC had gekopieerd naar mijn Powerbook bureaublad en vandaar naar de gebruikersmap `frans/texmf` et cetera. Het werkt. Tot mijn dagelijkse verbazing. Voor een aantal documenten grijp ik wel terug op mijn Windows XP systeem dat is verhuisd naar een klein achterkamertje. De laserjet die daar via het oude type printerkabel aan hangt is net wat scherper dan de USB-inktspuit aan de mac. Ik mis wel de vertrouwde kracht van de WinEdt editor. De gratis editor van TeXShop is niet slecht maar het biedt niet zo heel veel mogelijkheden. Een alternatief

als BEdit is weer behoorlijk aan de prijs. En vanuit TeXShop wordt een eigen PDF previewer gebruikt terwijl de gratis Reader van Adobe veel beter is. Vooral als er een bitmap font is gebruikt. Dan biedt de eigen previewer een alarmerend beeld terwijl de Adobe Reader een scherp beeld toont van dezelfde PDF. Het komt op mij wat vreemd over dat ik op zo'n mooi systeem nog steeds “mktexlsr” op een command line zou moeten doen als er wat is aangepast. Wanneer ik dingen als “sudo” moet tikken om ‘de baas’ te zijn op mijn eigen laptopje, dan vind ik dat vreemd. Eigenaardig dat ik bestanden in de tetex directory niet kan wijzigen. ‘t Is toch zeker mijn eigen apparaat? De expert zal zeggen dat ik ook niets te zoeken heb op die directories, dat ik mijn eigen map heb voor mijn aanpassingen. De installer brengt de noodzakelijke aanpassingen aan in bijvoorbeeld fontmap-files waar ik dat liefst zelf zou doen zoals in het verleden mogelijk was.

Maar de laatste tijd denk ik dat ik niet meer moet uitbreiden, niet steeds weer bijleren of nog eens herontdekken hoe het ook alweer zit met installatie van toeters en bellen. Dat was, is en blijft een gebed zonder eind. Als ik de komende weken nu eens tijd besteed aan het *weghalen* van ‘mijn’ Times font uit mijn setup en ik haal ook zoveel mogelijk style files weg die ik in de loop van de tijd heb opgehaald, uitpakket en ingebouwd. Dan worden mijn brieven misschien wat minder mooi, maar wat zou dat? Bovendien, misschien ontdek ik dat met het weglaten en loslaten van allerlei extra’s het resultaat niet eens veel minder wordt. En als uiteindelijk mijn files zo simpel worden dat ze op om het even welke huidige internet-installatie of CD/DVD-distributie kunnen worden gecompileerd, dan ben ik voor altijd verlost van de vraag hoe het ook alweer werkte, werken moet of wat er inmiddels is veranderd waardoor het weer anders werkt.

Herman Haverkort werkt nog met $\text{T}_{\text{E}}\text{X}$, maar ook anders dan voorheen, schrijft hij me in een e-mail.

Hij stoeit veel minder met de toverdoos aan moge-

lijkheden. “Inderdaad, je kunt van alles uitprogrammeren, maar om dat de hele tijd werkend te houden als style-files waarvan je nog nooit had gehoord worden geupdate, of juist niet, terwijl de rest wel wordt geupdate, of om alles over te zetten naar een nieuw systeem met een nieuwe directory-structuur... Ik heb het ook al lang opgegeven. Ik gebruik alleen nog de Mik $\text{T}_{\text{E}}\text{X}$ standaard-setup, zonder zelf geïnstalleerde fonts, en met alleen een paar niet-al-te-diepggravende style-files (hhpage, dat ik nooit heb gepubliceerd, vind ik nog steeds erg handig om automatisch marges voor niet-voorgedefinieerde papierformaten in te stellen). Meer durf ik niet meer. Ten eerste omdat ik aan veel dingen een tijdje werk, dan een half jaar niet, dan weer even wel: het ritme van conferentie-inzendingen, wachten op de beoordeling, definitieve versie schrijven, inzending naar een tijdschrift, wachten op de beoordeling enzovoorts brengt dat met zich mee. Als er in zo’n half jaar stilte iets verandert (bijv. nieuwe computer of verandering van werkgever waardoor ik moet werken met een nieuwe/andere $\text{T}_{\text{E}}\text{X}$ -installatie), betekent dat al gauw dat dingen niet meer compileren als je al te ‘slimme’ dingen heb gedaan. Ten tweede: sommige uitgeverij verlangen $\text{T}_{\text{E}}\text{X}$ -files die ze kunnen compileren en ik wil ze gewoon een file kunnen sturen waarvan ik zeker weet dat eventuele problemen daarbij niets met mijn eigen gekke macropakketjes te maken hebben. Het is leuk dat je aan $\text{T}_{\text{E}}\text{X}$ alles kunt instellen zoals je wil, maar het gevolg is dat de portability (te) ernstig te lijden heeft...”

Natuurlijk bewaar ik wel ergens achteraf mijn oude directorystructuur met al die files die in de afgelopen 12 jaar zijn verzameld, aangepast of speciaal geschreven door mijn $\text{T}_{\text{E}}\text{X}$ -makers. De bestanden zijn me dierbaar geworden. Mocht Siep eens langskomen, dan kunnen we opnieuw lekker ingewikkeld gaan doen!

Frans Goddijn
frans@goddijn.com